

Pirkanmaan kansanedustajien, kuntajohdon ja maakuntahallituksen yhteistapaaminen

5.10.2009 Tampereen kaupungin valtuustosali

Pirkanmaan nykytila ja tulevaisuus

Kommenttipuheenvuoro päivän teemaan

Paavo Salli
Sastamalan kaupunginjohtaja

1. Nykytila

Vuoden 2009 alusta perustettu Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta muodostavat Pirkanmaan lounaisen seutukunnan. Sijainnista Tampereen ja sen kaupunkiseudun läheisyydessä johtuu se, että meillä on rooli hyvänä ja luonnonläheisenä asuinpaikkana sekä se, että meillä on omia kasvavia yrityksiä tarjoamassa nuorille ja varttuneemmillekin työtä omalla paikkakunnalla. Takana on viisi vuotta kuntarakennemuutosten toteuttamista. Suodenniemen osalta selvitys kuntaliitoksesta alkoi syyskuussa 2005 ja muutos tuli voimaan 2007. Heti käynnistyi uuden kaupungin perustamisen selvittäminen. Vielä on jäljellä vastausten antaminen Mouhijärven, Vammalan ja Äetsän kuntien vuoden 2008 arviointikertomuksiin.

Punkalaitumen kunta jatkaa päätöksensä mukaisesti itsenäisenä kuntana yhteistoiminta-alueena Sastamalan perusturvakuntayhtymä ja koulutuskuntayhtymä sekä osakkuus yhteisessä elinkeinopolitiikassa Sastamalan seudun yrityspalvelu Oy:n osakkaana. Kiiikoisten kunta on päätöksensä mukaisesti siirtymässä takaisin Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin. Lavian kunta puolestaan selvittelee kuntaliitosvaihtoehtojaan. Sastamalan kaupunki on todennut Lavian Sastamalaan liittämiseen merkitsevän noin 1 milj. euron vuotuista rahoitustarvetta, mihin Sastamalan kaupunginhallitus ei ole löytänyt ratkaisua.

Lounais-Pirkanmaalla on muutamia tärkeitä vahvuuksia. Teollisuudessa ja myös palveluissa toimialojen ja sitä kautta markkinoiden kirjo on moninainen. Tämä merkitsee, että globaalitalouden lamassa riskit ovat hajautuneet. Jos joku yritys joutuu yrityssaneeraukseen, on monta muuta yritystä toteuttamassa laajennusinvestointeja ja käyttää hyväkseen edulliset rakennuskustannukset.

Toinen perustekijä on, että pääosalla yrityksistä on perheomistajuustausta. Silloin uutta etsitään ja toimintaa kehitetään paikallisuuden sisältävästä näkökulmasta. Laman yli sinitellään siinä, kun monikansallinen poistaa yksikön toimipaikkataulukostaan.

Kolmas olennainen asia on verkostojen toimivuus. Luottamuksen ja hyvän yhteistyön avulla on saavutettu tuloksia.

- 1. On ensinnäkin toteutettu sarja kuntaliitoksia
- 2. On luotu seutasolla työ- ja elinkeinotoimistossa valtakunnallinen TEM-synergia brandinä "Yrityssastamala" Se tarkoittaa yhteistä toimipistettä valtionhallinnon, koulutuskuntayhtymän ja yrityspalveluyhtiön henkilöstölle tavoitteena mahdollisimman sujuva ja vaikuttava yritysasiakkaiden ja työnhakijoiden palvelu. Valtion työvoima- ja elinkeinotoimiston sekä Sastamalan yrityspalvelu Oy:n ja sitä kautta Punkalaitumen ja Sastamalan yhteinen työllisyys- ja elinkeinostrategia on valmistumisvaiheessa.
- 3. On saatu vuosien työn tuloksena yritysten ja muiden organisaatioiden kesken teolliset verkostot toimiviksi. Liikkeelle on lähdetty koulutuksesta ja edetty vuosien myötä yhteisiä innovaatiojärjestelmiä rakentavaan vaiheeseen. Yritykset ovat investoineet oppimisympäristöihin.
- 4. On toteutettu toisella asteella valtakunnallisen ammattipistostrategian ja Paraslain säädännön mitoituksen mukaisesti fuusiot Huittisten kaupungin ja Mäntän seudun kanssa. Yhtymässä ovat edustettuina kaikki ammatillisen koulutuksen alat sekä oppisopimustoiminta. Perusajatuksena on seudullinen yritysverkoston toimivuus ja koulutuksen ohjaus. Perussopimus on laadittu niin, että investoinnit toteuttavat ne kunnat, jotka kullakin alueella sitä haluavat ja jos oppilaita puuttuu, supistetaan opetusta sillä alueella, missä puute ilmenee. Opetusalarakenteet täydentävät toisiaan ja koko alueella on myös yhteisiä kehityshankkeita. Maakunnallisesti ja yliseudullisesti tarjoamme koulutettua työvoimaa mm. Tampereen kaupunkiseudun yrityksille siltä osin, kuin nuorten keskuudessa muutto- ja työssäkäyntihalukkuutta ilmenee. Tämä osa koulutusvalikoimaa on meidän mielestämme koko maakunnan kannalta eduksi. Tavoitteemme on turvata yritystoiminnan oikeutus omilla seuduillamme ja olla siten mukana keräämässä tulo-rahoitusta Pirkanmaalle taloussuhteista maakuntamme ulkopuolelle.
- 5. On avattu ammattikorkeakoulutasolla uutta insinööri- ja hoitajakoulutusta yhteistyössä Tampereella toimivien korkeakoulujen kanssa
- 6. On saatu toimintakykyiseksi kunnallisten toimijoiden yhteinen tili- ja tietotekniikkatoimisto, Sastamalan Tukipalvelu Oy

Neljäs perustekijä on oikeastaan tulos edellisistä: Olemme lehtiotsikon mukaan valopilkku työttömyysastetta kuvaavissa tilastoissa.

Lisäksi on yliseudullisesta ja myös valtion viranomaisten kanssa onnistuneesta yhteistyöstä esimerkkinä uusi moniosainen, juuri käyttöön otettu ratkaisu pohjaveden ottamisesta Ikaalisten ja Hämeenkyrön kanssa. Edelleen on syytä mainita yhteistyö Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa Vammalan aluesairaalan kehittämiseksi ja sairaalakäytöstä kohta vapautuvan Roismalan eritasoristeyksen Hyrkin sektorin uuden asemakaavan laatimiseksi. Tähän liittyy myös yhteistyö Hämeen tiepiirin, Pirkanmaan maakunnan ja Pirkanmaan ympäristökeskuksen kanssa.

2. Näkökulmat tulevaisuuteen

2.1. Ympäristö ja ilmasto

Kaikki viranomaiset kohtaavat edelleen yhä konkreettisemmin vaatimukset huolehtia kestävästä kehityksestä. Tästä näkökulmasta odotukset kohdistuvat vahvasti uuteen tekniikkaan, mm. päästöttömään sähkön tuotantoon ja sähköautoihin. Kun niitä nyt on

tulossa myyntiin tavallisille kuluttajille, on otaksuttava, että tulevaisuudessa näitä liikennevälineitä käytetään erityisesti seutujen sisäisessä liikenteessä. Lisäksi terveyden edistämisen strategiat painottavat liikkumisen ja sitä kautta kevyen liikenteen merkitystä. Tästä teemasta nostan esiin seuraavat tulevaisuuttamme koskevat asiat:

- 1. Sastamalassa ja Lounais-Pirkanmaalla tarvitaan omaa menestyvää ja yhteistyöhakuista yritystoimintaa, jotta työtä on löydettävissä läheltä. Tässä odotukset kohdistuvat aluehallinnon uudistuessa hankerahoituksen sujuvuuteen organisaatorakenteiden muuttuessa. Toivon TEM:n strategioiden tukevan meillä toimivaa yhteistyöhakuisuutta seututasolla. Tarvitsemme työ- ja elinkeinotoimiston myös tulevaisuudessa. Monissa asioissa tarvitaan maakuntarajan tai muun piirirajan vaivatonta ylittämistä.
- 2. Maakunnallisen aluekeskuskäytön ja tasapainoisen kehittymisen periaatteen mukaisesti Sastamalassa tulisi rakentaa uutta kerrosalaa erikoiskaupalle ja tilaa vievälle kaupalle, jotta asiointisiirtymää ja siten myös liikkumista Huittisiin ja Tampereen kaupunkiseudulle voitaisiin korvata tarjonnalla omalla paikkakunnalla. Tässä toivomme tukea yhteistyökumppaneiltamme, erityisesti piiritasolla. Olemme valmiit toteuttamaan liikenneväyläratkaisuja jo ensi vuonna tiehallinnon kanssa linjaamalla tavalla. Aluekeskusroolin mukaisesti sastamalalaiset odottavat näkyvää uutta rakentamista valtatie 12:n tuntumassa kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Odotukset kohdistuvat myös toteutukseen, joka edistää eri toimijoiden tasavertaista kilpailuasemaa markkinoilla. Tämä näkökulma puuttuu valtakunnallisista alueidenkäytön tavoitteista.
- 3. Ylimaakunnallisesti olennaisen tärkeä hanke on jätevesien puhdistaminen tiukkenevien ympäristövaatimusten mukaisesti. Vuosia on valmisteltu yhteistä jätevesien puhdistusratkaisua Punkalaitumen ja Huittisten kanssa. Tavoitteena on korvata uudella ja tehokkaalla prosessilla kaikki kuntien nykyiset puhdistamot. Edellä mainitun talousvesihankkeen yhteydessä suljettiin Suodenniemen, Mouhijärven, Ellivuoren ja Karkun jätevesien puhdistusyksiköt. Sastamalan osalta hankkeessa poistuisivat Äetsän ja Vammalan keskuspuhdistamot. Olemme jättäneet 1.10.2009 Pirkanmaan ympäristökeskukselle ja Lounais-Suomen ympäristökeskukselle kuntien yhteisen hakemuksen siirtoviemäreiden ja yhdysvesijohtojen rakentamisesta valtion vesihuoltotyönä 2012 – 2014.

2.2. Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuuden parantamiseksi on valtion budjettirahoituksen turvin teemahankkeina rakennettu ohituskaistoja, eritasoliittymiä, keskikaiteita ja riista-aitoja. Näihin tarvitaan rahoitusta tulevaisuudessa. Valtatiet 12 ja 11 kulkevat Sastamalan kaupungin kautta ja valtatie 2 sivuaa seutukuntaamme Punkalaitumella. Emme ole unohtaneet tulevaisuuden kehityshankettamme, keskusseudullemme suunniteltua Kilpinokan siltaa.

Metsäteollisuuden toimintaedellytysten ja puuhuollon turvaamiseksi on käynnistetty alempiasteisen tieverkon perusparannustoimia. Niitä tulisi edelleen tulevaisuudessa jatkaa.

2.3. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on suunnitteilla lainsäädännön mittava uudistaminen ja uusien organisaatiomallien toteuttaminen. Suomen Kuntaliitto on käynnistänyt uusi kunta 2017 hankkeen. Sama vuosi on terveydenhuollon uusien järjestelyjen tavoitevuosi. Pirkanmaalla sairaanhoitopiirin kaavailujen mukaisesti näyttävät Hatanpään sairaala, Mäntän terveydenhoitoalueen sairaala sekä Valkeakosken ja Vammalan aluesairaalat muodostuvan erikoissairaanhoidon palveluja sosiaali- ja terveystieteille tarjoaviksi yksiköiksi. Tämä perusajatus on maakuntamme alueella selkeä ja edistää resurssien tehokasta ja tuottavaa käyttöä.

Jo nytkin tuottavuuden parantaminen edellyttää organisaatioiden välistä yhteistyötä. Konkreettisenä toimenpiteenä alueellamme on käynnistymässä ”Palvelut yhteisellä kartalla” -hanke. Siinä on tavoitteena parantaa asiakas- ja tietovirtoja. Tältä eniten kuntien talousresursseja vaativalta alalta on etsittävä heti parempaa tuottavuutta ja vaikuttavuutta.

Pirkanmaan väestökehitys tulee vääjäämättä kohtaamaan ikärakennemuutoksen haasteen suurten ikäluokkien eläkkeelle jäämisen jälkeen sitten, kun palvelujen kysyntä alkaa kasvaa. Silloin kohtaamme myös suomalaisten käsiparien niukkuuden.

Seutukunnallamme on lähdetty kehittämään työperusteista maahanmuuttoa. Punkalaitumen kotouttamis- ja vastaanottokeskuksen ansiosta olemme päässeet valtakunnallisten maahanmuuttopilottien joukkoon. Kuntatalouteen liittyvistä kaikkien tuntemista syistä tulee valtion rahoitus turvata monikielisesti järjestetyille opetukselle ja maahanmuuttajien palveluille kaikilla kuntien toimialoilla. Samanaikaisesti on otettava huomioon myös terveys- ja sosiaalipalveluissa työvoiman rekrytointi ja kouluttaminen maahanmuuttajien osalta. Näissä hankkeissa odotamme TEM:n strategioiden tuovan uusia avauksia.